Poštarina plaćena u g

KATOLIČKI LIST

Izlazi svakog četvrtka. Predplata godišnje Kn 3000.—, pol godine Kn 1500.—, a četvrt godine Kuna 750.—. Pojedini broj Kn 60.—. Za inozemstvo predplata godišnje Kn 4000.—.

Curate strenue, ne Ecclesiae castra defensoribus careant in regno Croatiae

Leon XIII. u Breveu na urednika »Kat. Lista«, dne 4. travnja 1900.

Rukopise valja slati: uredničtvu Kaptol 29. — Predplata se šalje pošt. čekom br. 35.021. — Oglase i sav upravni dio: Kaptol 27.

Broj 18. U Zagrebu, 3. svibnja 1945. Tečaj 96.

Pio XII. o svetoj krunici

(za svibanjsku meditaciju)

Piše: Š. K.

Svibanjska jutra i svibanjske večeri treba da budu nalik onima u listopadu. Bez svete krunice nijedne svibanjske pobožnosti! Sveta krunica svaki dan u svakoj crkvi, sveta krunica svaku večer kod svakog razpela i poljske kapelice, sveta krunica svaki dan u svakoj obitelji! To neka bude naš svibanjski program!

Baš s toga razloga, da svoje vjernike što više oduševimo za svetu krunicu, doniet ću ovdje ukratko sadržaj prekrasnog govora, što ga je tokom ovoga rata održao zaručnicima sadašnji Sveti Otac. Njegove su misli tako liepe, duboke i potresne, da je potrebno s njima upoznati uistinu sve nama izručene vjernike.

»Krunica — kaže Sveti Otac — je molitva za sve, mužko i žensko, staro i mlado, zdravo i umiruće.«

Krunica zaručnika, što je zajednički mole u mladom jutru nastajajuće obitelji, kada počima za obadvojicu od njih novi život, pun zagonetaka, radosti, boli i odgovornosti — jest najprimjernija preporuka, kojom se zaručnik i zaručnica stavljaju u zaštitu mogućne i milosrdne Djevice i Majke.

Krunica djece, malene, nevine, koja svojim neizkusnim prstima grabe zrnce po zrnce, izgovarajući Otče naš i Zdravo Marijo, što su netom naučila, — jest najmilija pjesma najuzornije mladosti u počast Nebeskoj Majci.

Krunica djevojke, u njezinom veselom, ozbiljnom, punom žiću i biću, što su joj na domaku već prve brige obzirom na budućnost, kako će ostati dobra, plemenita, čista — jest najprimjernija molitva, u kojoj razodkriva svoje srdce Bezgrješnoj, moleći Je, neka ju Ona vodi, čuva, brani, e da je grieh ne rani.

Krunica mladića, koli đaka toli seljačkog momka i šegrta, koji se brižno priprema za budućnost, kad će svojim radom svojima i sebi zasluživati kruh svakidašnji — jest usrdna molba Nebeskoj Kraljici, neka ga krepko vodi, da čista srdca svietom ovim brodi, stoga se ne stidi moliti krunicu, kad mu dopušta vrieme, i nosi je vazda i svuda sobom.

Krunica majke, radnice, ratarice, inteligentkinje — neka joj bude poznatom drugaricom već od mladosti, što je rado, rado moli, makar možda tek kasno naveče, kad sva umorna želi poći na počinak, ali joj jaka vjera još pruža snagu, da se pomoli Mariji Pomoćnici za svoje najmilije, za sve one, što su možda u opasnosti za dušu i tielo, te jošte za dom svoj i rod.

Krunica muža i otca — radnika, seljaka, činovnika, koji kraj svoga naliv-pera ne će zaboraviti nositi sobom svetu krunicu, bio on profesor, inženjer, liečnik, umjetnik, priznati stručnjak, — te će nakon napornog posla rado krenuti u crkvu, uzeti krunicu u ruke te pred Svetohraništem zaronuti u priprostu molitvu, napuniti se svetim kršćanskim mirom i preporučiti Mariji svoje brige i križeve, svoju obitelj i narod svoj.

Krunica staraca — koji su već izcrpli svoje tjelesne snage, i hoće u jesen života još jedanput blagosloviti i posvetiti svoj rad s molitvom te se tvrdim zrncima svete krunice pripraviti, da polože konačni račun, kako su gospodarili.

Krunica umirućih — koji u posljednjim časovima svoga života i posljednjim kretnjama svojih usana drhćućim glasom preporučuju svoju dušu Vječnome Sudcu, a ruke njihove posljednjim snagama još drže krunicu i križić na njoj, koji će s njima poći u grob te pred pravednim Sudcem biti svjedokom njihove vjere, dok će za njih posredovati nebeska odvjetnica, Kraljica presvete Krunice, koju su za života rado štovali.

Konačno krunica obitelji, — štono je mole svi, odrasli i maleni, kad se ono poslije dnevnog rada navečer skupe u domaćem krugu pred oltarom Marijinim, svi skupa zajednički moleći Mariju, da ih čuva, vodi i zaštiti.«

Sveti Otac završuje ovako: Kad je Marija u Lurdu pozvala svoju miljenicu, sv. Bernardicu, neka skupa s Njom moli svetu krunicu, zrnca su

joj krunice poput zlatnih kapi visjela uz tielo. Time je Marija javno pokazala, kako joj je ova molitva mila i kakovim će milostima nagraditi one, koji će Je slaviti molitvom svete Krunice.

Braćo! Dok bude naš narod od srdca ljubio Mariju, ne može propasti!. Ta u njega su oči, kojima vidi i gleda gore k Otcu Nebeskomu, u svoju vječnu domaju. A barometar prave Marijanske ljubavi za nas, koji poznamo Fatimu, jest i ostat će — sveta krunica! In hoc signo victoria! Molimo stoga krunicu do maksimuma ovaj naš ovogodišnji ratni svibanj i time ćemo mnogo učiniti za svetu Crkvu, izmučenu Domovinu i bezsmrtne duše.

Laudate Dominum, quoniam bonus est psalmus!

Piše: *Parochus*

Psalam 9. III. Ut quid Domine: U 3. nokt. nedjeljnom. *»Zašto si se, Gospodine, udaljio? Kriješ se u vrieme nezgode i nevolje? Kad se bezbožnik oholi, a ubogi trpi! Zapliću se u savjetima, koje izmišljaju. Jer se grješnik diči željama duše svoje, a bezbožnik se uznosi. Grješnik srdi Gospodina i u obiesti svojoj ne mari za Njega. Nema Boga pred njegovim očima, svagda su putovi njegovi krivi. Tvoji sudovi daleko su od njega, misli da će nadvladati sve neprijatelje svoje. U srdcu svojem veli: Ne ću posrnuti! Zlo me ne će zadesiti nigda! Usta su mu puna kletve i zlobe i himbe! Pod jezikom njegovim je muka i bol! Sjedi u zasjedi s bezbožnicima, da u potaji pogubi nevinoga. Oči njegove vrebaju na ubogoga, zasjeda kao lav u pećini svojoj. Zasjeda da uhvati ubogoga, da ga uhvati i privuče ga k sebi. U zamci svojoj baca ga na tle, pa se prigiba i pada na biednika, pošto ga je nadvladao. Kaže u srdcu svome: Bog je zaboravio! Odvratio je Lice svoje! Ne će vidjeti nigda!«*

1. — *Grješnik je nesretan, jer se je udaljio od svoga Boga!* Gospodin se nikada ne udaljuje od čovjeka, pogotovo ne od svoga svećenika, dok se svećenik ne udalji od svoga Boga! — Zato svećenik moli u onoj divnoj molitvi u sv. Misi prije sv. Pričesti: *»Gospodine Isuse Kriste, Sine Boga živoga, daj da uviek držim Tvoje zapoviedi, a ne dopusti, da se ikada razstavim od Tebe!«* Jer nema veće sreće od ove, ako smo uviek sjedinjeni s Bogom svojim. S njim smo po sv. Pričesti upravo utjelovljeni! Tako to molimo sa sv. Tomom Akvinskim u pripravnoj molitvi za sv. Misu: »O mitissime Deus! Da mihi Corpus Unigeniti Filii Tui, Domini nostri Jesu Christi, quod traxit de Virgine Maria, sic suscipere, *ut Corpori Suo Mystico merear incorporari et inter Ejus Membra connumerari«.* — A opet nema veće nesreće nego ako smo smrtnim griehom razstavljeni od svoga Spasitelja! Kako je to nama klericima često puta sa velikom žalošću dozivao u pamet naš sveti duhovnik Stepinac riečima sv. Pisma: »Impingvatus est dilectus meus, incrassatus, dilatatus recalcitravit et dereliquit Deum, Factorem suum! Conpregit jugum Meum et dixit: Non serviam! *O quam amarum est, dereliquisse te Deum, Creatorem suum?!* — To je nesreća — od koje veće nema! Tu je strašnu žalost osjetio poglavica Apostolskoga Zbora, kad je zatajio svoga Spasitelja! — Pa kad se je osviestio od tog strahovitog pada — izišavši iz one grješne okoline napolje, zaplače gorko! I predaja kaže, da je sv. Petar uviek zaplakao, kadgod je po noći čuo pietla pjevati! I kad je za svog ljubljenog Spasitelja na mučeničku smrt križa išao, i onda je taj svoj nepromišljeni čin okajavao, jer je molio krvnike, da ga na križ razapeta okrenu glavom dolje, jer da nije vriedan visjeti na križu kao njegov dobri Učitelj!

O blažene suze pokajnice! One čine, da je u nebu veća radost nad jednim grješnikom, koji čini pokoru, negoli nad devedesetidevet pravednika, koji pokore ne trebaju! Kako se je veliki pokornik sv. Petar Alkantarski u velikoj slavi nebeskoj ukazao sv. Tereziji Avilskoj, svojoj penitentici, i uzkliknuo: *»O felix poenitentia, quae tantam mihi promeruit gloriam!«* (Breviar 19. X.).

A kako je pak strašno i očajno stanje svećenika svetogrdnika — otvrdnulog grješnika! Takav svećenik svaki dan kod sv. Mise blagujući »Panem vitae aeternae et Calicem salutis perpetuae« — judicium sibi manducat et bibit, non dijudicans Corpus Domini.« Svaki dan drži u svojim posvećenim rukama Onoga, koji veli: Ja sam Kruh živi, koji sam sišao s neba. Tko jede od ovoga Kruha, živjet će uviek! A ako u smrtnom griehu celebrira, mora kazati sa razsipnim sinom: Quanti mercenarii, fratres mei sacerdotes, in domo Patris mei abundant Pane de coelo praestito, omne delectamentum in Se habente, ego autem hic fame pereo!

2. — *To strašno stanje prikazuje ovaj psalam i kaže* da se otvrdnuli grješnik još diči grješnim mislima i željama svoga srdca! Kako to kaže naša hrvatska poslovica: Česa se pametan stidi, tim se budala diči! On je drska okolica. Nema Boga pred očima. Božji su sudovi daleko od njega. Usta su mu puna zlobe i himbe. Njegovo srdce je mravinjak grieha. Iz njegova srdca — kako kaže Spasitelj — izlaze: Zle misli, ubijstva, preljubi, bludnosti, lažna svjedočanstva. Svako zlo. U obiesti svojoj govori: Zlo me ne će zadesiti nigda! Kaže u svom srdcu: Bog je zaboravio! Ne će vidjeti! Eto, sagriešio sam, pa šta mi se je dogodilo? — Tako grješnik vrieđa Gospodina i u oholoj svojoj nadutosti ne mari za Njega!

Gospodin odgovara oholom grješniku u psalmu 51.: »Što se hvališ zloćom svojom, ti, koji si jak u nepravdi? Po vas dan misli jezik tvoj o nepravdi! Kao naoštrena britva zlo radiš! Voliš zlo nego dobro! Voliš lagati, nego istinu govoriti! Draga ti je svaka rieč, koja ti je na propast! Zato će te Bog poraziti sasvim, izčupat će te i korien tvoj iz zemlje živih! — Grješnik je najveći nesretnik! Naš duhovnik Stepinac znao je reći: On je

najveća mizerija! Miseria miseriarum! Grješnik se oholi i misli, da je nešto, a nije ništa! Šta se oholiš zemljo i prašino? *O superbe, quid superbis? Tua superbia te superabit!* Zar ne znaš žalostan pad ohołog Lucifera? Vrhu nebesa ću uzaći i priestol svoj postaviti — reče u zasliepljenoj svojoj oholosti: Similis ero Altissimo! — Tko se diže protiv Svevišnjega, stići će ga udes Lucifera! Vidi satanam sicut fulgur de coelo cadentem! Prije Lucifer ardens — nebeski Svjetlonoša! Sada Lucifer ardens — ignis infernalis! — Quomodo cecidisti, qui olim ut Lucifer oriebaris?!

3. — *Grieh je strašan!* Nemojmo se šaliti! Nemojmo ga omalovažavati! Nemojmo ga ljudskim slaboćama izpričavati: ad excusandas excusationes in peccatis! Grieh je uvreda Veličanstva Božjega! Grieh nije normalna — već abnormalna pojava! To je moralna nakaza! To je duševni bakcil! To je rak-rana, koja iznakazi dušu, tu sliku i priliku Božju u nama! Grieh graniči s ludošću! Jer svaki čovjek želi biti sretan — a grješnik kopa grob svojoj sreći vremenitoj i vječnoj! Non est pax cum impiis! Vermis eorum non moritur! Ignis eorum non extingvitur! Tada će biti: Jao! Jao! grade veliki Babilone, jer u jedan čas dođe sud tvoj.

4. — *Tri je strašna spomenika podigao Gospodin Bog za sva vremena, da se upozna sva strahota i grozota smrtnoga grieha!*

Prvi spomenik: Strašni, vječni pakao! Nije ga Bog stvorio u početku svieta! U početku stvori Bog samo nebo i zemlju! I sve, što je stvorio — vidje i nađe Bog, da je veoma dobro! I. Mojs. 1, 31. Bog stvori čovjeka bezsmrtnim i učini ga prilikom vlastitoga Bića. A po zavisti đavlovoj dođe smrt u sviet. Mudr. 2, 23. — Pakla u planu Božjeg stvaranja nije bilo! Grieh ga je stvorio! Istom kad su neki anđeli odpali od Boga, nije im više bilo u nebu mjesta. I tako je pakao nastao! Najstrašniji spomenik strašnoga grieha!

Drugi je strašni spomenik: Izgubljeni raj za prve ljude i za sve njihovo potomstvo! I da nam ne bi Krista Spasa — ne bi raju više bilo glasa!

Treći strašni spomenik jest: Krvavi Križ na Golgoti i na njemu razapeti Spasitelj svieta! Proprio Filio Suo non pepercit Deus, sed pro omnibus nobis tradidit Ipsum! I kad je naš dobri Spasitelj sve griehe svega svieta na Sebe preuzeo, krvav Mu je znoj čelo probio! I Gospodin Bog je od Isusova Čovječanstva, griesima našim nagrađena, Lice Svoje odvratio tako, da je naš dobri Isus na križu u tom času bolno uzdahnuo: Bože Moj, Bože Moj! Zašto si Me ostavio?! — Grieh dakle nije nikakva malenkost — kako to lakoumni sviet shvaća i neumjestno govori: Što grieh? Kakav grieh? Nemam ja što izpoviedati! Nikoga nisam ubio, nikoga orobio, nikoga zapalio, nisam ništa sagriešio! — Jedan pisac kaže: To bi bilo previše i za vješala! A što je toliko puta Gospodina Boga prostački uviedio — nikomu ništa! — Grieh je strašna stvarnost!

5. *I nitko, nikada, ničim ne može tu strašnu uvredu Veličanstva Božjega dostojno i podpuno reparirati!* To je ona knjiga Božjega Milosrđa, koja je iztočnim i našim osobnim griesima izpisana i sa sedam pečata zapečaćena! Sv. Ivan u Apokalipsi kaže: »I vidjeh u Desnici Onoga, koji je sjedio na priestolju, knjigu napisanu iznutra i izvana i zapečaćenu sa sedam pečata. I vidjeh Anđela, gdje propovieda glasom velikim: Tko je dostojan, da otvori knjigu i da razlomi pečate njezine? I nitko nije mogao na nebu i na zemlji ni pod zemljom da otvori knjigu! I ja sam plakao, što se ne nađe nitko dostojan. I jedan od starješina reče mi: Ne plači! Evo je pobiedio Lav iz plemena Judina, korien Davidov, da otvori knjigu i sedam pečata njezinih. I vidjeh nasried priestolja Janje kao zaklano. I dođe i uze knjigu iz Desnice Onoga, što je sjedio na priestolju. I kad uze knjigu, svi padoše pred Janjętom i pjevahu pjesmu novu govoreći: *Dostojan si, da uzmeš knjigu i da otvoriš pečate njezine, jer si bio zaklan i odkupio si nas za Boga Krvlju Svojom«.* — Ap. 5, 1. — Jest! Grieh je jedna strahota i grozota! Samo nas je Bog mogao spasiti! I to su Proroci starozavjetni grješnome svietu naviestili: *Sam će Bog doći i spasiti nas!* I došao je Uzdisani i od Boga obećani, željni sviju Spasitelj, svieta razveseljitelj! — Ovako to na Božić pjevamo: Ljubav Božja prevelika primi pravu Put čovjeka, s neba siđe doli radi grješnika, rodi se u štali radi čovjeka! — Kako mi to kod sv. Mise u Credu molimo: Qui propter nos homines et propter nostram salutem descendit de coelis! Et incarnatus est de Spiritu Sancto ex Maria Virgine et Homo factus est! Zato Crkva na Cvjetnu nedjelju prati Krista Kralja s blagoslovljenim palmama i granama kličući Mu: Hosana! I kada obhod dođe pred zatvorena crkvena vrata, odpjeva pjesmu u slavu Kristovu, te iza svake kitice pjeva puk: *Slava Ti, hvala i čast, Kriste, Kralju i Odkupitelju* — onda svećenik triput s Križem udara u zatvorena crkvena vrata, koja se tada otvore — jer nam je radi iztočnog grieha nebo bilo zatvoreno, te ga je istom Isus svojom gorkom mukom i smrću na križu otvorio. Odtada su vrata neba neprestano otvorena i djeca Božja odkupljena Presvetom Krvlju Isusovom ulaze sva sretna i blažena u nebo i ulazit će do sudnjega dana. Zato svećenik, kad god kod sv. Mise poljubi pročitano Evanđelje, kaže: Per evangelica dicta, deleantur nostra delicta! A puk u zahvalu za oproštenje grieha i vječno spasenje zahvalno odgovara: Laus Tibi, Christe! A na koncu sv. Mise kod zadnjeg Evanđelja izgovarajuć svećenik one uzvišene rieči: I Rieč je Tielom postala i među nama prebivala! I vidjesmo slavu Njegovu, slavu kao Jedinorođenoga od Otca, puna milosti i istine, poklekne do zemlje. Na uspomenu toga najvećega dobročinstva, Utjehovljenja Sina Božjega, u svim crkvama po svietu katoličkom triput na dan zvoni pozdravljenje. I mi pozdravljamo Blaženu Djevicu, Božju Odabranicu, koja nam je dala Spasitelja svieta! I svuda po svem svietu katolici pozdravljamo se kršćanskim pozdravom: Hvaljen Isus, jer nas je svojom mukom i smrću odkupio!

I kad god našega dragog Spasitelja na križnom putu pratimo i križni put molimo, pred svakom postajom pokleknemo i reknemo: Klanjamo Ti se, Kriste, i blagosivljamo Te, jer si po svom svetom Križu odkupio sviet! A u svom Božanskom Oficiju u korizmeno vrieme pobožno uzdišemo: *Ave Crux spes unica hoc Passionis tempore! Piis adauge gratiam reisque dele crimina!*

6. — *Sv. Crkva promatrajuć to divno djelo Božje, odkupljenje ljudskoga roda, na Veliku subotu u onom veličajnom hvalospjevu »Exsultet«*, kao u ekstazi sva uznesena i razdragana radi neizmjernoga Božjega Milosrđa, kliče: »*O inaestimabilis dilectio caritatis, ut servum redimeres, Filium tradidisti! O certe necessarium Adae peccatum, quod Christi morte deletum est! O felix culpa, quae Talem ac Tantum meruit habere Redemptorem!* — Kako bi mi svi grješnici, odkupljeni dragocjenom Krvlju Isusovom, morali Isusa ljubiti mnogo, jer nam se oprašta mnogo! Kako je žalostno, da sviet nema više srdca za svoga Spasitelja! — Kažu prirodoznanci, da ova naša zemlja, što dalje, sve je hladnija. Tako i stanovnici ove zemlje, čim su vremenom dalje od dolazka Spasiteljeva na sviet, tim su u ljubavi hladniji a u vjeri nemarniji i nestalniji! Sv. Franjo Asižki, kad je vidio takvu i toliku hladnoću i nezahvalnost kršćana spram Božanskoga Spasitelja, uzdisao je, plakao i rekao: *O tolika i takva Ljubav — pa nije ljubljena! Bog se dostoji ljubiti čovjeka, a nezahvalni čovjek ne će ljubiti tako dobroga svoga Boga!* Skoro bi se moglo reći, da su nastala vremena, za koja je Isus prorekao: Kada Sin Čovječji opet dođe na zemlju, šta mislite, da li će još naći vjere? — Nevjera je poplavila sviet! Naš dragi Spasitelj je rekao: Ignem veni mittere in terram et quid volo nisi ut accendatur? — Jest! Presveto Srdce Isusovo i sada gori od ljubavi za nas u Presvetom Oltarskom Sakramentu! I sve poziva k Sebi: Dođite k Meni svi! Ja ću vas okriepiti! Kod Mene ćete naći mir i pokoj duši svojoj! Ljubezan je to poziv — ali je slab odziv! Mnogo zvanih, ali malo odabranih! Sviet danas traži samo »panem et circenses« a ne traži Panem de coelo descendentem omne delectamentum in Se habentem! — Ideo inter vos multi infirmi et imbecilles et dormiunt multi!

7. — *Ako je to tako žalostna i pogubna konstatacija u kršćanskim redovima — kako je tek bolna činjenica, ako je takva hladnoća zavladala u svećeničkim redovima?!* — Konzul Cezar posinio sirotče Bruta i učinio ga baštinikom svega imanja svoga. A on, nezahvalnik, urotio se sa Cezarovim urotnicima i zarinuo nož u srdce najvećega svog dobročinitelja. Umirući Cezar bolno ga pogleda, uzdahne i rekne: Et tu — fili mi — Brute?!

Naš Božanski Spasitelj insignivit nos sacerdotes summo honore! Jam non dicam vos servos! Vos amici Mei estis! — Svojim nas je božanskim autoritetom zaogrnuo: Qui vos audit, Me audit! Qui vos spernit, Me spernit! Učinio nas je svojim ministrima i djeliteljima Božjih Tajna! — Svaki dan prostire nam Svoj kraljevski stol na oltaru, ljubezno nas poziva i veli: Desiderio desideravi hoc Pascha maducare vobiscum! — A kako to mora boljeti Božansko Srdce Isusovo, ako svećenik, Njegov službenik, nema srdca za Njega! Ako to sve obavlja preko srdca! Ako ne pokazuje ni ljubavi, ni zahvalnosti, što svaki dan prikazuje incruentum Sacrae Missae Sacrificium! Kako je to strašno, ako pristupa Božjem oltaru in statu peccati mortalis! — Kako će bolno odzvanjati glas Spasitelja u duši nevriednog svećenika: Amice! Ad quid venisti? — Osculo tradis Filium Hominis?! — Sv. Pavao, promatrajuć neizmjernu ljubav Spasiteljevu spram nas, sav razpaljen tom ljubavlju veli: Tko ne ljubi Gospodina našega Isusa Krista, neka bude proklet! Tako će to biti! Tako to mora biti! Svećenik mora biti svet ili će biti proklet! Tertium non datur! Tu nema mjesta ona: Media via aurea! Ne možemo svietu i Bogu! Aut Christus aut Belial! *Qui non est Mecum, contra Me est! veli Spasitelj. Et qui non colligit Mecum — dispergit!* Zato da nam sviet ili sotona ponudi sva kraljevstva svieta i tobožnju slavu njihovu, treba da odlučno rečemo sa Spasiteljem svieta: Odlazi sotono! Jer je pisano: *Gospodinu Bogu svomu se klanjaj i Njemu jedinomu služi!* — Onako činimo, kako mi to svaki dan u svom Božanskom Oficiju molimo: *Kralju vjekova, Bezsmrtnomu, Nevidljivomu, Jedinomu Bogu čast i slava u vieke vjekova. Amen.*

Altare privilegiatum

Piše: **Msgr. Eugen Kornfeind**

Kanon 916. novog crkvenog zakonika dozvoljava biskupima, kao i višim redovničkim poglavarima (provincialima, prema kan. 488. 8.) da u katedralnim, kolegiatnim, konventualnim, župnim i »quasi«-župnim crkvama proglase jedan od oltara povlaštenim oltarom. Sv. Misa, koja se služi na takvom oltaru, pribavlja vjernim mrtvima podpuno ili obilato oproštenje. Tu su povlasticu dobile sve župne crkve nadbiskupije zagrebačke na »Prvoj Sinodi« od godine 1925. Ova je naime odredila, da je u svakoj župnoj crkvi veliki oltar trajno i za svaki dan povlašten. Ako u kojoj župi služi kapela za župnu crkvu, određen je po »Sinodi« i njezin veliki oltar tako povlaštenim oltarom. (Vidi »Prva Sinoda« 1925. str. 154. točka 2.). Savezno s tim odredila je »Sinoda«, da se na veliki oltar župne crkve stavi nadpis: »**Altare privilegiatum quotidianum perpetuum**«, što traži i kanon 918. § 1.

Čini se, da je riedko koja župna crkva udovoljila ovomu propisu. Riedko gdje se naime vidi taj nadpis; a nije izključeno, da mnogi, osobito mlađi dušobrižnici, ne znaju, da im je veliki oltar župne crkve povlašten. Koji su pak znali za to, ako nisu barem općenito namienili podpuno oproštenje onim pokojnicima, za koje su služili Sv. Misu, onda ti pokojnici i nisu postali dielnici blagodati povlaštenoga oltara. Tu namjenu traži naime kanon 925. § 2., koji veli: »Ut vero subiectum capax eas revera lucretur, debet habere intentionem saltem generalem eas acquirendi«. U ovom slučaju ne mogu tu namjenu imati duše

u čistilištu, ali treba da tu namjenu učini svećenik, koji služi Sv. Misu na povlaštenom oltaru. To je jedan od uvjeta za dobivanje podpunoga oproštenja. Zato bi trebalo, da se udovolji odredbi »Sinode«, odnosno kanona 925. § 2., t. j. da se u svakoj župnoj crkvi stavi spomenuti nadpis na veliki oltar, kako bi se svećenici, barem od vremena do vremena, sjetili te velike blagodati povlaštenog oltara i tako namienili podpuno oproštenje onim pokojnicima, za koje služe Sv. Misu. Trebalo bi pak, da se taj nadpis stavi na vidljivo mjesto na samom oltaru; a ako to ne bi bilo moguće, onda u neposrednoj blizini oltara. Radi veće trajnosti takvog nadpisa bilo bi korisno, da se isti stavi u kakav zgodniji okvir.

»Prva Sinoda« podielila je povlasticu povlaštenog oltara samo župnim crkvama, kao i onim kapelama, koje služe za župnu crkvu. Prema kanonu 916. mogu pak dobiti tu povlasticu i katedralne i »quasi«-župne crkve. Među ove »quasi«-župne crkve spadale bi svakako još i lokalne kapelanije i župne ekspoziture s posebnim svećenikom. Ove, kao i druge u kanonu navedene crkve, koje nisu spomenute u »Prvoj Sinodi«, imadu u smislu kanona 916. također pravo na povlašteni oltar, pa će ga i sigurno dobiti, ako to zatraže od Preuzvišenog Ordinarija, ili ako im ga podieli i bez njihove molbe, osim ako u kojoj od tih crkava već od prije postoji takav povlašteni oltar.

Nastaje pitanje, mogu li i filialne kapele naših župnih crkava dobiti privilegij povlaštenog oltara? Prema kanonu 916. taj privilegij ne mogu dobiti: »oratoria publica vel semipublica« **nisi sint ecclesiae paroeciali unita seu eiusdem subsidiaria«.** Ne treba dokazivati, da su područne ili filialne kapele po našim župama vezane za župnu crkvu; da li su pak one i »subsidiaria« župne crkve, to ovisi o tomu, da li su koje od njih uistinu na pomoć župnoj crkvi; t. j. da li se u njima za župljane češće preko godine služe Sv. Mise, osobito po nedjeljama i blagdanima, da li se u njima možda diele i sveti sakramenti; odnosno, da li se u tim kapelama možda služe i Rekviemi prigodom sprovoda, ako odnosni fliali imadu i svoja vlastita groblja? Budući da su takve kapele uistinu »eccl. paroeciali subsidiaria«, držim da bi u smislu kanona 916. i ove kapele mogle dobiti privilegij povlaštenog oltara, kad bi to župnici zatražili. Ostale javne kapele, u kojima se možda samo jedan i dvaput u godini drži služba Božja, na pr. na njezin god, ili drugom kojom posebnom zgodom, nisu »eccl. paroeciali subsidiaria«, pa im radi toga i ne pripada privilegij povlaštenog oltara. Isto vriedi za javne i polujavne kapele, koje se nalaze po kućama katoličkih ustanova te raznih udruženja. Ove naime ne spadaju na župne crkve, niti se može za njih kazati, da su eccl. paroeciali subsidiaria«, pa ni onda ako nekoji susjedi takvih kapela stalno dolaze onamo na službu Božju. Ako bi pak u takve kapele redovito dolazili na službu Božju i primali ondje **sv. sakramente, ne samo nekoji susjedi, već** mnogi vjernici čitavog onog kraja ili naselja, onda bi i takve kapele, premda ne spadaju na župnu crkvu, ipak bile »eccl. paroeciali subsidiaria«, pa bi na temelju kanona 916. držim i one mogle dobiti privilegij povlaštenog oltara, ako bi to upravitelji dotičnih kapela zatražili.

Savezno s pitanjem povlaštenog oltara biti će korisno navesti još kanon 918. §. 2., koji glasi: «Pro Missis celebrandis in altari privilegiato nequit, sub obtentu privilegii, maior exigi Missae eleemosyna«. Na to upozoruje i »Prva Sinoda« na str. 154. pod točkom 5. Uz ovo treba napomenuti još i dekret Kongregacije Sv. Oficija od 19. II. 1913. prema kojem se za dobivanje oproštenja povlaštenog oltara ne traži više »Missa de Requie«, premda je to poželjno. Pokojnici postaju dakle dielnici obilatog oproštenja i onda, ako se Sv. Misa služi »in colore«. To se upozorenje nalazi i u našem Direktoriju na strani 15. Na strani pak 69. se navodi, da na Dušni dan imadu sve Mise povlasticu povlaštenog oltara, iako se one služe na drugim oltarima, koji nisu povlašteni. (Can. 917. § 1.). Prema dekretu Sv. Penitenciarije od 31. X. 1934. ta povlastica traje i kroz cielu osminu Dušnoga dana. (Preces et pia opera Nr. 545.).

Osim ovih obćih povlastica imadu nekoji svećenici osobni privilegij povlaštenog oltara. Tako imadu svećenici, koji su prije 20. III. 1933. upisani u »Apostolat Sv. Čirila i Metoda« ili u »Unio Cleri pro Missionibus«, osobnu povlasticu povlaštenog oltara četiri puta u tjednu; samo ako imadu barem obćenitu nakanu primieniti odnosna oproštenja onim pokojnicima, za koje služe Sv. Misu. Koji su pak upisani bili u oba ova udruženja, ti ipak nemaju od jednog i drugog udruženja po četiri dana u tjednu, već u svemu samo četiri dana, jer je ista povlastica podieljena pod uvjetom, ako tko nije već dobio sličnu povlasticu. Koji su pak upisani u ta udruženja poslije 20. III. 1933., ti nemaju više takav osobni privilegij, jer je dekretom Sv. Penitenciarije od 20. III. 1933. u svim ovakvim udruženjima oduzeto pravo podjeljivanja takvih povlastica, koja su skopčana s oproštenjima. (Vidi »Acta Ap. Sedis« 1933. 170., zatim »Katol. List« 1942. br. 17. strana 198. i 199.). Osim ovih starijih povlastica, mogu pojedini svećenici imati osobnu povlasticu povlaštenog oltara iz Rima, ako to zamole preko svoje Duhovne oblasti.

Bez ikakve pak molbe mogu dobiti osobnu povlasticu povlaštenog oltara za svaki dan u godini svi oni svećenici, koji polože takozvano junačko ili vitežko djelo ljubavi za duše u čistilištu, t. j. ako sva dobra djela, molitve i oproštenja svoga života za uviek i dragovoljno prikažu za duše u čistilištu. U službenom popisu obćih oproštenja Sv. Penitencarije (Preces et pia opera indulgentiis ditata Nr. 547. b.) odnosni indult glasi doslovno: »Sacerdotes qui praefatum heroicum actum (erga animas in purgatorio detentas) emiserint, indulto altaris gaudere possunt singulis anni diebus.«

Početci javnoga rada zagrebačkih sestara milosrdnica

Povodom stogodišnjice zagrebačkoga samostana milosrdnih sestara

Piše: J. L.

I.

Prve sestre milosrdnice dolaze iz Tirolske u Zagreb dne 5. rujna godine 1845. i preuzimaju u svoje ruke samostan, što im ga je sagradio i svim potrebnim providio tadašnji zagrebački biskup Juraj Haulik.[1] Prema njegovoj namjeni dolaze one u Zagreb sa zadatkom, da odgajaju i obučavaju žensku mladež, te da dvore bolestnike. I tek što su se smjestile i malo udomile u svom novome domu, počimaju svojim radom. I to najprije radom na školskome polju.

Već 24. rujna 1845. donose tadašnje zagrebačke Gajeve »Novine horvatsko-slavonsko-dalmatinske« broj 77., sliedeći oglas samostanske škole:

Buduć da ovamo iz Innsbrucka pozvane i u opredeljeni im ovdašnji samostan nastanjene milosèrdne sestre, njih 6, žele dužnosti svoga zvanja bèrže bolje izvèršavat početi: zato će se jedna od tri početne škole, koje će spomenute duvne nadgledavati, s početkom dojduće školske godine, naime u Listopadu (Oct.) t. g. u spomenutom samostanu otvoriti. Podučavat će se bez svake platje. Ako bi se više děvojčicah javilo, nego što se u opreděljenu za tu svèrhu (sobu), směstit može, prednost će se onim dati, koje radi siromaštva ili udaljenosti nemogu druge obstojeće škole kako trěba polaziti. Ovo se dostavlja do obćenitoga znanja s tim dodatkom, da roditelji, koji žele da im se prime kćeri u ovaj od sada javni zavod, imaju ih 30. Rujna (Sept.) u 9 sati jutrom u samostan rečenih milosèrdnih sestarah dovesti i ondě upravitelju zavoda i nastojnici samostana predočiti. U ostalom samo se po sebi razuměva, da se obstojeće ovdě ostale javne děvojaćke škole u svom tečaju i redu neće po tom smetati.[2]

II.

Otvaranje samostanske ženske osnovne škole prima grad Zagreb s velikim zadovoljstvom i povjerenjem.

To se vidi po tome, što se do zadnjega računalo i mislilo te prve školske godine otvoriti samo prvi razred, kako je to izričito kazato i u gornjemu novinskome oglasu. No u istinu je, očito na traženje zagrebačkih roditelja, već u prvome polječu bio otvoren i drugi, a u drugom polječu i treći razred. To je zapisato u rukopisnoj t. zv. Pfannerovoj kronici zagr. samostana i Družbe na str. 9., gdje o samostanskoj djevojačkoj školi čitamo:[3]

»Škola je počela već u listopadu godine 1845., no bila je u tome prvome polječu otvorena s dva razreda. U drugome su polječu te školske godine 1846. na toj djevojačkoj školi bila već osnovana tri razreda. Kod ta tri razreda ostalo je sve do godine 1848....«

Povjerenje u odgojni rad milosrdnih sestara i zadovoljstvo starih Zagrebčana odmah u početku njihova rada pokazuje se nadalje naročito velikim brojem djece, upisate već prve školske godine u toj samostanskoj djevojačkoj osnovnoj školi. Taj broj saznajemo iz »*Klasifikacije učenica javne djevojačke škole kod milosrdnih sestara*«, izdate štampom na kraju školske godine 1845./6., u kojoj su najprije navedena imena i redovi učenica svih triju razreda, a onda posebno još imena svih nagrađenih i pohvaljenih učenica. Bilo je pak glasom rečene »Klasifikacije« te godine u trećem razredu 66, u drugome 90, a u prvome razredu 115 učenica. Svega 271 učenica, a to je broj, koji je za prvu godinu premašio sva i najsmjelija očekivanja.[4]

III.

Krasno svjedočanstvo o školskome radu i uspjesima zagrebačkih sestara milosrdnica, postignutim već tiekom prve školske godine, daje tadašnji »Agramer politische Zeitung« u svome broju 66. od godine 1846. Pišući o svečanome završetku te prve školske godine, koji je bio dne 13. kolovoza 1846., piše najprije o svečanoj službi Božjoj, o govoru zagrebačkoga kanonika Vračana mladeži, te o dieljenju nagrada. I onda nastavlja doslovno:

Pisac ovoga imao je priliku biti kod javnih izpita u ovome zavodu. Već kod ulaza bio je iznenađen mnogim liepim radovima, što su ih izradile učenice, koji su bili izloženi na ogled. Sastojali su se iz veziva i različitih koristnih predmeta, čije je izrađivanje ženskome čeljadetu potrebno ili koristno.

Smijem izreći svoje najdublje uvjerenje, da je taj učevni zavod jedan od najodličnijih u našoj domovini. Učiteljice su izvrstne, sasvim su se posvetile svome zvanju, nisu zadovoljne time, da izvrše svoju dužnost, čine više, nego što moraju, čine, koliko samo mogu, posvećuju sve svoje sile odgoju povjerenih im djevojčica, te ih bez razlike prigrljuju s mnogo ljubavi i najnježnijom pažnjom. Tako djeluju na srdce svoje školske mladeži, da ih ova srdačno voli, sasvim im se povjerava i njihove nauke vjerno i radostno sliedi.

Odgovori su učenica iz propisatih školskih predmeta bili na mjestu. Vidjelo se, da djeca svojih stvari nisu samo napamet govorila, nego da su ih i razumjela. Naročito se vjeronauk po pravilima najboljih kateheta tako valjano i liepo predaje, te

---

[1] O dobivanju prvih sestara milosrdnica za zagrebački samostan i o njihovu dolazku u Zagreb pisao je »Katotolički list« u broju 11. i 14. o. g.

[2] Isti oglas donosi i »Agramer pol. Zeitung«, broj 77. godine 1845. Oglas je sastavio sam biskup Haulik, čiji se vlastoručni koncept čuva u »Acta scholastica«, vol. 3., u arkivu nadbiskupije zagrebačke.

[3] Rečenu je kroniku njemačkim jezikom napisao samostanski svećenik Vendelin Pfanner. Pisana je godine 1862. i 1863., daklem 17 godina nakon dolazka prvih sestara u Zagrebu. Čuva se u arkivu zagr. samostana.

[4] »Klasifikacija« je štampata njemačkim jezikom na osam stranica velikoga formata u kr. povl. narodnoj tiskari Dra Ljudevita Gaja. Jedan se primjerak nalazi u arkivu zagrebačke samostanske preparandije.

se možemo s radošću nadati, da će učiniti najdublji i neizbrišljivi utisak na srdce učenica i da će donieti blagoslovljene plodove za sadašnji život i za vječnost.

Tolika je briga tih Bogu posvećenih duša, te se ne žacaju nikakova truda, da ih njihove učenice razumiju. Tako je jedna redovnica, rođena Njemica, iz ljubavi prema svojim hrvatskim učenicama naučila hrvatski jezik, u kome je u to kratko vrieme dotlem došla, da je na javnome izpitu mogla hrvatski izpitivati.

Čini se, da Božji blagoslov očito leži na tome zavodu, koji je velikodušno osnovala Njegova Preuzvišenost naš prečastni dijecezanski biskup i banski namjestnik Juraj pl. Haulik za dobro našoj zemlji i za blagoslov budućim naraštajima.

IV.

Tri mjeseca nakon toga, što započeše sa svojom osnovnom djevojačkom školom, idu zagrebačke sestre milosrdnice u svome javnome djelovanju dalje, te početkom godine 1846. otvaraju u svome samostanu bolnicu i t. zv. nedjeljnu školu.

Obaviest o tim liepim novim podhvatima zagrebačkih milosrdnica donose tadašnje zagrebačke novine »Agramer politische Zeitung« i Gajeve »Novine horvatsko-slavonsko-dalmatinske« u drugoj polovici mjeseca prosinca 1845. Prenosimo je iz Gajevih »Novina«:

U ovdašnjem zavodu milosèrdnih sestarah na toliko su već uspěle priprave glede nastojanja bolestnikah, da će se počemši od 1. Sěčnja (Jan.) dojduće godine 1846. dvanaest bolestnikah na lěkariu i obskèrbljenje unj primiti moći. Primat će se pako bolestnici bez razlike věrozakona, i za ljubav Božju bez svake platje; — medjutim svèrha ovoga zavoda nedopušta prijetje takovih nemoćnih osobah, koje kroničke, ili dugotrajne bolesti imadu. Izvan toga će se za sada još samo ženske glave primati; i na koliko ne bi prazne postelje bilo, davat će se, polag uredbah ovoga reda, prednost posve siromaškim osobam. One bolestnice, koje su za prijetje sposobne, imadu se pri priorici ovoga zavoda prijaviti. — Tako isto kadar je sada zavod ovi podučavanje mladeži uvedenjem neděljnih školah većma raziriti. — Uslěd toga će se počemši od rečenoga roka, t. j. od 1. Sěčnja god. 1846. siromaška děca ženskoga spola, koja po težatnih danih škole polaziti nemogu, a tako i služavke, i druge děvojke, koje su školu već odrasle, svake neděljе bez platje podučavati. Ovo će podučavanje trajat svaki put dva sata, t. j. od druge do četvèrte ure poslě podne. — Pèrvu uru bit će podučavanje u nauku kèrstjanskom i u ćudorednosti; drugu pako u čitanju, pisanju, računu, i ako moguće bude i u drugih koristnih predmetih. One ženske glave, koje se ovom prilikom za vlastito svoje izobraženje poslužiti žele, imadu se također kod priorice ovoga inštituta najaviti.[5]

Prije navedena »Klasifikacija« bilježi, da je tiekom prve školske godine samostansku nedjeljnu školu, o kojoj je rieč u gornjoj obaviesti, polazilo 40 učenica.

V.

Zaradi različitih pojedinosti vriedno je ovdje pribilježiti i ono, što je o prvim početcima samostanske bolnice i rečene nedjeljne škole zapisao samostanski svećenik Pfanner u napomenutoj svojoj rukopisnoj kronici.

O bolnici piše Pfanner:

Što se tiče dvorbe bolestnika uobće, htjela je Njegova Uzoritost,[6] *da se u prvi kraj bolestnici dvore samo u bolnici, dok se red ne ustali i dok se ne poveća broj sestara. Tek kad se prilike promiene, imade se vršiti dvorba bolestnika u privatnim kućama i to zatraživši dozvolu od biskupa. Tako glasi zakladnica. Zato je od početka bila ograničena dvorba bolestnika samo na bolestnike ženskoga spola u kućnoj bolnici. U zakladnici nije određen broj bolestničkih kreveta, koji će se u bolnici obskrbiti, jer to imade ovisiti o stanju bolesti kod pučanstva, te o broju sestara i stanju njihove kuće. Ipak je odmah u početku prema ustmeno izraženoj volji Njegove Uzoritosti namješteno 12 bolestničkih kreveta, koje su sestre obskrbile.*

Prvi bolestnici dođoše u bolnicu 1. siečnja 1846. — Već je prije preč. kanonik Haraminčić u tu svrhu utemeljio glavnicu od 2.000 for. No ta je zaklada ostvarena tek godine 1847. Od toga je vremena u našoj kućnoj bolnici bilo namješteno 13 kreveta za bolestnice. I da se mnogi i mnogi uzmognu okoristiti ovom blagodati, treba, koliko je moguće, odbijati bolestnike s kroničkim bolestima.

Tako Pfanner o početcima samostanske bolnice u svojoj kronici, str. 6. O početcima pak t. zv. nedjeljne škole čitamo u njoj na str. 15.:

Da se i starijem svietu omogući pouka, sestre su već od prvoga početka nedjeljama poučavale u čitanju, pisanju i računanju. Pomagale su u toj nedjeljnoj školi i kod vjeronaučne obuke naročito za nepoučenu služinčad. Malo je po malo bila ta vjeronaučna obuka bolje uređena, pa su svećenici, namješteni u samostanu, po nedjeljama držali za ženski spol vjeronaučnu obuku u njemačkom i hrvatskom jeziku, a i sada je još drže u školskoj zgradi. Ta je vjeronaučna obuka bila to potrebnija, što se u ono doba, kad su naše sestre došle u Zagreb, u nijednoj crkvi toga grada nije držao kršćanski nauk.[7]

VI.

Da upodpunimo ovaj prikaz prvih početaka javnoga rada u zagrebačkom samostanu sestara milosrdnica, valja da napomenemo još jednu školu, koja je otvorena tiekom prve školske godine. Spomenuta »Klasifikacija učenica« nakon podataka o trorazrednoj osnovnoj samostanskoj djevojačkoj

---

[5] Gajeve »Novine« donose tu obaviest tri puta u svojim brojevima 101.—103. god. 1845. »Agr. pol. Zeitung« imade je u broju 101. te godine. Koncept je ove obaviesti, sačuvan u arkivu nadbiskupije zagrebačke u »Acta oecon. aedif.«, vol. 499., pregledao i izpravio sam Haulik.

[6] Kad je Pfanner pisao svoju kroniku, bio je Haulik već nadbiskup i kardinal. Nadbiskupom postaje godine 1852., a kardinalom godine 1856.

[7] Ova je samostanska nedjeljna škola postojala neprestano nekih 70 godina, sve tamo do vremena prvoga svjetskoga rata i bila je jedan trajni tečaj za nepismene.

školi napominje i školu za ženski ručni rad (Industrie-Schule). Veli, da je u njoj bilo 150 učenica, napominje tri, koje su bile nagrađene, i onda nabraja sve različite ručne radove, koji su u toj školi bili te godine izrađeni.

VII.

Jasno je, da za toliki javni rad, pa za toliku kuću i sve njezine kućne i gospodarske potrebe nije moglo biti dosta onih prvih šest sestara, što su početkom rujna godine 1845. iz Tirolske došle u Zagreb. Zato dobiva zagrebački samostan već prve godine svoga djelovanja daljnjih šest sestara.

Prema službenome Popisu sestara milosrdnica zagrebačke kuće matice dolaze 12. studenoga 1845. iz Tirolske u Zagreb dvije nove sestre i to:

S. Paulina Köll, rođena 25. srpnja 1825. u Silzu u Tirolskoj, te

S. Georgija Tschuggmal, rođena 22. studenoga 1823. u Wennsu u Tirolskoj.

S proljeća pak sliedeće godine t. j. dne 8. travnja god. 1846., dolaze iz Tirolske u Zagreb četiri daljnje sestre i to:

S. Notburga Kosta, rođena 6. studenoga 1819. u Antholzu u Tirolskoj,

S. Regina Ester, rođena 24. lipnja 1812. u Mühlau kod Innsbrucka u Tirolskoj,

S. Rozalija Assmayer, rođena 18. veljače 1824. u Virgenu u Tirolskoj i

S. Romana Egg, rođena 28. veljače 1823. u Silzu u Tirolskoj.

Od ovih novih šest sestara bila je jedina s. Notburga zavjetovana sestra, sve su ostale došle u Zagreb kao novakinje.

Osim toga primio je zagrebački samostan prve godine svoga djelovanja od tirolske provincije milosrdnih sestara i dvije kandidatice.[8]

*

Tako se već prve godine javnoga rada zagrebačkih sestara milosrdnica obistinilo ono, što je petnaest godina kasnije o njima rekao zagrebački kanonik Josip Marić.

Godine naime 1861. slavi kardinal Haulik petdesetgodišnjicu svoga misničtva. Svečanost je obavljena u zagrebačkoj katedrali u nedjelju dne 12. svibnja rečene godine. Taj su dan bila u katedrali dva svečana govora. Prije velike mise govorio je hrvatskim jezikom kanonik Marić, a poslije mise latinskim jezikom kanonik Milašinović. U hrvatskom govoru kanonika Marića nalazimo jednu neobičnost i riedkost: dobar je dio govora, tamo gdje iznosi zasluge i sjajna djela svečareva, izveden u obliku pjesme hrvatskim narodnim desetercima.

U toj svojoj pjesmi napominje kanonik Marić među ostalim, što je Haulik učinio za bolestnike, za siromake, te za djecu, i dodaje:

»Pa za one pobožne djevice,
Koje radeć i Boga moleći
I nejaku dječicu učeći
Od tašta se odlučuju svieta,
Te se službi Božjoj posvećuju
I nevoljam čovječanskog družtva.«[9]

[8] Te kandidatice napominje biskup Haulik, u svome izvještaju, što ga godine 1845. nakon dolazka prvih sestara u Zagreb upućuje carici majci Karolini Augusti. One su bile prve, koje su dne 14. travnja 1846. u zagrebačkoj samostanskoj crkvi sv. Vinka primile redovničko odielo sestara milosrdnica.

[9] »Katolički list«, god. 1861., broj 20.

LISTAK

DA LI MOŽE DOBITI PODPUNO OPROŠTENJE BOLESTNIK, KOJI UMIRE BEZ SVETIH SAKRAMENATA?

Svakomu je vjerniku necessitate medii potrebno znanje o moći i vriednosti savršenog pokajanja, kojim postizavamo oproštenje grieha onaj isti čas, kad ga probudismo.

Ova je kršćanska istina naše svete vjere u prvome redu nadasve utješna za one bolestnike i umiruće, kojima ne dolazi svećenik, da im podieli svete sakramente. Ta požalivši od svega srdca svoga, što su uvriedili Boga, svoje najveće i najmilije dobro (požalivši to iz podpune ljubavi prema Njemu a ne samo iz bojazni pred Božjom kaznom), postizavaju tim činom savršenog pokajanja Oproštenje koli grieha toli vječne kazne paklenog ognja (dok vremenite kazne ostaju, per se non delentur).

Za postignuće podpunog oproštenja svih vremenitih kazna je redovito taj uvjet, da se prime sveti sakramenti. Stoga nastaje pitanje, da li može dobiti podpuni oprost bolestnik, koji umire bez svete popudbine te mu svećenik podpuni oprost izričito ne podieli, iz razloga, što nije prisutan?

Na veliku utjehu svim vjernicima glasi odgovor: Affirmative! Glasom odredaba svete Stolice najnovijega nadnevka može svaki vjernik na času smrti svoje, makar on umirao bez svećenika, postati dionikom one svekolike Božje amnestije vremenitih kazna za svoje griehe! Tri su uvjeta za ovaj čas, dok je četvrti — zapravo prvi — morao biti izpunjen još za života.

Evo tih odredaba!

1. Podpuno oproštenje u času smrti dobiva, tko je za života običavao često pobožno izgovarati Ime Isus, ako se izpoviedi i pričesti — ili kad barem probudi savršeno pokajanje i zato pobožno ustima ili barem srdcem zazove Ime Isus te ujedno prima strpljivo iz ruku Božjih smrt kao kaznu za griehe. (S. Paen. Ap., 9. dec. 1933.).

Dakle uvjeti sasvim jasni: a) savršeno pokajanje, b) treba pobožno zazivati ustima, ili kad to nije moguće barem u srdcu, presveto Ime Isusovo, c) primiti smrt kao kaznu za grieh — ako je u življenju više puta pobožno izgovarao Ime Isus.

2. Jednako i pod istim uvjetima dobiva na času smrti podpuni oprost bolestnik, koji se ne može izpoviediti niti primiti proputbinu, ako je u životu više puta pobožno izgovarao presveto Ime Marijino. (S. Paen. Ap., 12. nov. 1932.).

3. Isto vriedi za bolestnika, koji je u životu često molio u čast Majci Božjoj molitvu »Pod obranu se Tvoju utječemo, o sveta Bogorodice« — ili molitvu «Zdravo, Kraljice, Majko milosrđa, živote slasti, ufanje naše, zdravo...« a kod obadviju također pripadajući dodatak, što se moli (Sv. Paen. Ap. 2. juli 1934., 12. dec. 1935.).

4. Također je pod istim uvjetima dozvoljen podpun oprost za čas smrti, ako je bolestnik često u životu molio poznatu molitvu u čast anđela čuvara: »Anđele Božji, koji si čuvar moj, mene tebi preporučena od previsoke milosti Božanske prosvjetljuj, čuvaj, upravljaj i ravnaj. Amen.«

Budući da je briga za umiruće jedna od najvećih svećenikovih dužnosti, bila ta briga neposredna ili posredna, to moramo svoje vjernike za vremena kako u školi tako u crkvi dobro poučiti, pa će se znati ne samo savršeno pokajati, nego da će također znati postati dionicima podpunog oproštenja vremenitih kazna za griehe, makar oni umirali bez svećenika. Svakako neka svraćaju sv[...] pažnju na ovu prepotrebnu stvar naši molitvenici i vjerski učbenici.

Š. K.

† STIPE pl. VUČETIĆ

Rodio se 8. studenoga 1873. Gimnaziju je polazio u Zagrebu. Posvećuje se svećeničkom stališu. U Senju i Beču polazi bogosloviju. U senjskom sjemeništu predsjednikom je »Zbora duhovne mladeži«. Godine 1896. izdaje knjigu »Slava utemeljiteljima«. Iste godine je i zaredjen. Kapelanom je u Kraljevici i u Brinju, zatim župnikom u Starigradu, Lukovom Šugarju, Čanku, Bilaju i najposlije u Ledenicama, gdje je ostao do god. 1942., kad je postao vojnim vikarom hrvatskog domobranstva, te se savezno s time preselio u Zagreb, odielivši se težko od svojih župljana i svojeg Primorja.

Bio je uzornim svećenikom. Premda je njegova dušobrižnička služba često bila vrlo težka, on nije mario za napor, već je bez obzira na nevrieme i udaljenosti vršio svoju službu, pružajući svojim župljanima utjehu vjere. Kod toga nije štedio svoga zdravlja, pa ni onda, kada je već bio u poodmaklој dobi. Tako se je prije nekoliko godina težko nahladio u vršenju svoje službe. U to vrieme se je pogotovo moglo vidjeti, do koje su mjere župljani voljeli svog dobrog župnika, koji im je bio svima kao rođeni otac. Drhtali su ljudi nad njegovim životom, a kad je ozdravio, iz dna duše su zahvaljivali Bogu, što im ga je sačuvao. Od ove su bolesti, premda je inače bio krepkog zdravlja, ostale posljedice, ali je on i nadalje davao od sebe sve u službi Bogu, svom ljubljenom hrvatskom narodu i svomu bližnjemu. I takav je ostao do svog zadnjeg časa.

Umro je 20. IV. u 72-goj godini života. Pokopan je na vojničkom groblju. Sprovod je vodio preuzv. gosp. Nadbiskup uz asistenciju vojničkih dušobrižnika. Sprovodu su prisustvovali svi rodovi vojske i brojni pokonikovi prijatelji.

† FRANJO TUHY
zač. konzist. i župnik u. m.

Dne 30. prosinca prošle godine 1944. zaklopio je posve nenadano vremešne, ali još vazda budne oči — u svom Suhopolju — uzorni svećenik, začasni prisjednik i umirovljeni župnik jasenovački, Fran Tuhy. Kao sviestan stražar što stoji na straži svoje dužnosti do posljednjeg časa dok mu ili ne izmakne određeno vrieme ili ga ne odgurne kaka sila, stražio je i naš Frane posljednjih godina kao umirovljenik u svojem rodnom mjestu, odbijajući svojim propoviedima i posebničkim savjetima svaki i najmanji pokušaj zablude. Poput svieće u Sv. Pismu svietlio je i on neprekidno svojim uzornim životom, sve dok ga nije gruba sila kapi odbacila sa straže, utrnula mu žižak sedamdesetgodišnjeg života. Još je na Božićne dane poput mladog gospodina, zamjenjivao župnika, a već nas je u subotu 30. XII. u 1 sat iza svršene sv. Mise — odsluživši upravo posljednju dužnu intenciju — i izmoljene krunice, iznenada ostavio ne rekavši nikom ni rieči. Donesen iz štaglja, kamo je otišao da vidi i uredi skupo plaćena drva, živi još 1 sat, prima, ispoviedivši se za Božić, posljednju okrepu umirućih, a onda nas ostavi. Rođen u Suhopolju, gdje ugledaše svietlo i ugledni svećenici kanonik Andrija Frisch i župnik Milan Hock, 16. XI. 1875. Polazi s 9 god. i 9 mjeseci zajedno s Hockom u požeški orfanotrofij, da iza VI. razreda pođu u sjemenište i završe gimnaziju u razredu, koji je prvi službeno maturirao na gornjo-gradskoj gimnaziji. Svršivši god. 1897. bogosloviju bude pok. Tuhy namješten kao exspectans u nadbiskupskoj kancelariji sve do ređenja o Uzkrsu 1898. Zaređen ide najprije kao kapelan u Staru Gradišku, a onda u Sv. Ivan Žabno, odakle se vraća u rodni kraj u Sladojevce, k pok. Joži Zbierzsovskomu, da odanle 1904. dođe na istaknutu kapelaniju u Požegi, gdje do konca 1910. i početkom 1911. prima iza smrti pok. Kolmanića vladinu župu Jasenovac, na kojoj ostaje do umirovljenja 1938. kad se nastani u svom dragom Suhopolju.

Tko je i malo pobliže poznavao pok. Tuhy-a, mogao je u njemu vidjeti sposobnog i marnog svećenika, koji je vrlo savjestno vršio svoje dužnosti na svim položajima radeći i u crkvi i izvan nje, osnivajući i vodeći pjevačka crkvena družtva, zamjenjujući kadgod urednika požeškog tjednika i t. d. No ipak mu je glavno i neprekidno polje rada bila crkva i škola, u kojima je bio upravo neumo-

ran. U Požegi drži nedjeljno savjestno pripravljene katehetske propoviedi, na velike blagdane dogmatske za inteligenciju, nastoji koji puta i oštrije, kako bi i seosku mladež privukao na kršćanski nauk ili barem u crkvu. Kao svećenik, koji je vrlo mnogo čitao i bavio se — ukoliko je dospievao — i prirodnim naukama, znao je zaći u svako pa i najteže pitanje i u propoviedima i u posebničkim razgovorima. Kako je uživao kad je protivnika, često i u šali, stavio u najveću nepriliku. A bio je u tim stvarima vanredno spretan i brz. Bio je i čovjek od ukusa, što dokazuje vrlo liepo skladno uređena prostrana crkva jasenovačka. Premda je bio rođeni Čeh, ipak je brzo zavolio i hrvatski narod, radio i osjećao za nj čitav život. Nastanivši se kao umirovljenik u svom Suhopolju nadao se, da će pod stare dane moći obnavljati ovdje uspomenu iz mladih dana našavši se, kako je mislio, među svojim starim znancima ili barem među njihovim potomcima. On pomaže i dalje najspremnije u crkvi propoviedanjem gotovo kod svake zornice, ali ne bez priprave. Uvjeren, da treba svietu, napose danas, mnogo kazati, znao je kadkad i odulјiti. Sjedi rado i u izpovjedaonici, napose u Dječjem domu. Posvećuje veliku brigu svojim svećeničkim dužnostima i pobožnim vježbama. Za primjer ljudima prisustvuje svake nedjelje i velikoj Misi i večernji. A kako je bio i u tom točan! Još ga uviek zanimali najnoviji politički i strateški događaji. Dok je bilo moguće, slušao je dnevno viesti na krugovalu. A kad više nema ni toga, ni bilo kakih novina, i kad se prilike u Suhopolju stubokom mienjaju, postaje nekako manje strpljiv. I to je, uz jedan vrlo neugodan incidens prema njegovoj kući, a bez i najmanjeg povoda sa strane kuće, bilo zacielo uz neku bojazan za materialne prilike (mirovine nije mogao dobivati) i razlogom pospješenja njegove smrti.

Brojno posjećivanje smrtnih ostanaka pok. Tuhy-a sa strane mještana, prema današnjim prilikama, gdje je muškaraca tako malen broj kod kuće, razmjerno liep broj onih, koji su i po onoj zimi i vjetru izpratili na Novu godinu njegovo mrtvo tielo, da bude sahranjen kraj pokojne mu majke, dokazom su poštivanja, što ga je pokojnik uživao u Suhopolju i zahvalnosti za sva dobra, što ih je on i kao umirovljenik učinio svojim sumještanima. Poradi posebnih prilika nije nažalost mogao sudjelovati na sprovodu nijedan od susjednih svećenika. I to je možda odgovaralo intencijama skromnog pokojnika. Sahranio ga je oprostivši se s njime u crkvi, domaći župnik uz asistenciju umirovljenog župnika g. Zrinyja i duh. pomoćnika A. Karo, bivšeg spirituala mariborskog bogoslovnog sjemeništa.

Nadamo se pouzdano, da je Gospodin bio milostivim sudcem plemenitoj duši dobroga pokojnika. Toplo ga preporučujemo u molitve braće svećenika!

† FRANJO ANGJEL
župnik u Bučju

Repentina mors, clericom sors! Kako je tužna i puna opomene ta istina o našem zemaljskom svršetku i baš zato ozbiljna opomena, da budemo »semper parati« s glavnom i najvećom brigom, da nas prati »donum perseverantiae«.

Mi, redjeni 1934. godine, prorieđeni smo: Ivan Madjerić, Mato Kolundžić i sada Franjo Andjel. Na razne načine zadesila je smrt ove naše školske drugove, a dobre i neprežaljene dušobrižnike, koje narod neprestano spominje sa suznim očima. Također je tragično završio naš kolega Franjo Rihar. Posljednji među ovima zaglavio je Franjo Angjel od bombe iz neprijateljskog zrakoplova u svom župnom stanu u Bučju.

Tko i kakav je bio svećenik F. Angjel, daju mu svjedočbu njegovi župljani: »Kako se samo brinuo za našu crkvu, školu i propoviedi. Uviek smo našli u njemu savjetnika, zagovornika, svećenika, koga smo svi voljeli, jer je on nas volio i za nas radio.« Tako Slavonci, koji su inače škrti u pohvalama, tako govore o svomu župniku Angjelu, koga su izgubili.

Franjo Angjel je rođ. 14. IX. 1909. u Sv. Iliji kod Varaždina. Nakon svršene pučke škole u Sv. Iliji, polazio je Nadbiskupsku klasičnu gimnaziju u Zagrebu i izpit zrelosti položio s godištem, koje je prvo maturiralo u novoj Nadbiskupskoj gimnaziji na Šalati. Svršivši redovito bogoslovske nauke, bio je zaredjen 1. VII. 1934. u svojoj rodnoj župi u Sv. Iliji, gdje je tadašnji nadbiskup dr. Antun Bauer posebice redio Svetoilijance: Franju Angjela, bratiće Franju i Vida Šanjeka i Augustina Zeljaka, jer je bila zaista riedkost, da jedna župa najednom dade četiri mladomisnika. To su bili ujedno zadnji redjenici nadbiskupa Bauera, dok smo mi ostali bili prvoređenici današnjeg Nadbiskupa preuzvišenog g. dr. Alojzija Stepinca.

Nadbiskupski Duhovni Stol dekretom od 22. VII. 1934. dodielio je Angjela na kapelansku službu u Novoj Kapeli, odakle ga je 24. III. 1936. premjestio u Bučje u dekanatu novokapelačkom za upravitelja župe, gdje je kasnije postao i župnikom i na nesreću neočekivanom smrću zaglavio 19. III. 1945. godine.

Smetamo mi našim neprijateljima, jer smo oni, koji služeći narodu, a naučavajući Božji zakon, upiremo prstom na nevaljanštine i zloće nevaljanih. A da im što manje smetamo, ne biraju načina, kako da nas se rieše.

Smrću Franje Angjela gubi Nadbiskupija vriednog mladeg svećenika, koji je častno završio svoj život u pastvi, na svojoj župi, ne ostavljajući svojega stada. Nu. Kako Gospod ne ostavlja nijednog dobrog djela nenagrađenim, uvjereni smo, da ni svećenički rad Franje Angjela nije ostao od Gospoda nenagradjen. P. u m. B. B.

CRKVENE VIESTI

Br. 1053/1945.

OKRUŽNICA

Preporučuje se molitvenik »SPASI SVOJU DUŠU«

Savezno s okružnicom br. 1053/1945. od 1. veljače 1945. saobćuje se dušobrižnom svećenstvu, da je izašao iz tiska molitvenik »Spasi svoju dušu«, te se može nabaviti kod nakladne knjižare «Marulić«, Kaptol br. 29. uz cienu od 300 Kn. Kako se u tom molitveniku osim redovitih molitava nalazi i kratki kršćanski nauk, u kojem je prikazano sve što mora znati i činiti svaki vjernik ne samo u redovitim prilikama, nego napose u izvanrednim prilikama, ako bi vjernici koje župe dulje vremena ostali bez svećenika, što se u današnjim prilikama lako može dogoditi, trebalo bi, da svaki vjernik imade taj molitvenik. Zato pozivam sve dušobrižno svećenstvo, da se zgodnim načinom pobrine, da svaki vjernik nabavi taj molitvenik. Najzgodnija je prilika za razpačavanje tog molitvenika sada prigodom svibanjskih pobožnosti.

U Zagrebu, 30. travnja 1945.

† ALOJZIJE
nadbiskup

Broj: 1148/45.

OKRUŽNICA

ZABRANA NEKIH CRKVENIH PJESAMA

Povodom okružnice Nadb. duhovnog stola br. 8436-1944., kojom se zabranjuje pjevanje nekih pjesama u crkvi, stigli su ovamo dopisi nekih upravitelja crkvi, kojima izlažu poteškoće u provedbi navedene zabrane.

Navedena se zabrana nekih crkvenih pjesama mora provesti. U spomenutoj je okružnici naglašeno, da upravitelji crkvi provedu čišćenje crkvenih pjesama zgodnim načinom. Time je već naglašeno, da se sama provedba okružnice imade izvesti razborito, postepeno i svim mogućim oprezom.

Neke su pjesme zabranjene radi teksta, a neke samo radi kompozicije. Upozoruje se ovime, da zabranom kompozicije nije zabranjen i tekst kao i zabranom jedne navedene kompozicije nije zabranjena i druga nenavedena. Osim toga, naši će se glasbeni stručnjaci poskrbiti, da mjesto zabranjenih kompozicija, na dobar tekst, stave tiekom vremena bolje kompozicije i da prema tome ostanu u crkvenoj upotrebi dosadanji dobri tekstovi, koje narod poznaje i voli.

U Zagrebu, dne 27. travnja 1945.

Dr. Fr. Salis
Generalni vikar

Br. 3102/45.

»SLAVA BOGU«

U izdanju »Sv. Cecilije, izašao je molitvenik i pjesmarica za školsku mladež pod naslovom. »Slava Bogu«. Pjesmaricu je priredio Albe Vidaković, regens chori prvostolne crkve u Zagrebu, a namienjena je zajedničkim djačkim sv. Misama u nedjelje i blagdane,

Budući da »Slava Bogu« sadržava najnuždnije molitve, a što je još posebno vriedno iztaknuti, pjesme s notama, to se toplo preporučuje vlč. dušobrižnom svećenstvu i vlč. gospodi katehetama, da nastoje molitvenik i pjesmaricu »Slava Bogu« što više proširiti medju vjernike, naročito pak medju školsku mladež.

Ciena pojedinom primjerku je 500 kuna, a dobiva se kod uredničtva »Sv. Cecilije«, Zagreb, Vlaška 93.

U Zagrebu, dne 20. travnja 1945.

Dr. Fr. Salis
Generalni vikar

GLAVNA GODIŠNJA SKUPŠTINA HRVATSKE BOGOSLOVSKE AKADEMIJE

Sazivam XXII. glavnu godišnju skupštinu Hrvatske Bogoslovske Akademije, koja će se održati 11. lipnja 1945. u 10 sati prije podne u prostorijama HBA (Kaptol 29) sa sliedećim dnevnim redom: 1. Pozdrav Predsjednika, 2. Čitanje zapisnika prošle glavne skupštine, 3. Izvještaj tajnika. 4. Izvještaj blagajnika, 5. Izvještaj knjižničara. 6. Izvještaj nadzornog odbora, 7. Slučajnosti. — U slučaju, da ne će biti prisuta dovoljan broj članova (jedna trećina), sazvat će se u smislu § 13 Pravilnika ponovna skupština, koja je vlastna zaključivati bez obzira na broj prisutnih članova.

U Zagrebu, 26 travnja 1945.

Dr. Janko Oberški, s. r.
predsjednik

Br. 76/45

Predmet: Razstavna parnica: Cvirn-Matković

IZROČNI POZIV

U parnici o razstavi od stola i postelje, koju je pred ovim nadbiskupskim ženitbenim sudom pokrenula Nada Cvirn rođ. Matković iz Zagreba, poziva se ovime tuženik Adolf Cvirn rođ. 5. IV. 1902. u Metliki, sada nepoznatog boravišta, da na dan 25. svibnja 1945. u 8 sati prije podne osobno ili po svom zakonitom zastupniku ovom sudu pristupi, da se o tužbi očituje, jer u protivnom slučaju bit je proglašen oglušnikom i parnica će se u njegovoj odsutnosti dovršiti i osuda iz ogluha izreći.

Nadbiskupski ženitbeni sud

U Zagrebu, 25. travnja 1945.

Dr. Ant. Slamić v. r. M. P. **Drag. Bišćan,** v. r.
predsjednik suda bilježnik.

Predmet: Razstavna parnica: Šel—Srdoč

Br. 612/44

IZROČNI POZIV

U parnici o razstavi od stola i postelje, koju je pred ovim nadbiskupskim ženitbenim sudom pokrenula Davorka Šel rođ. Srdoč, iz Zagreba, poziva

se ovime tuženik Vinko Šel rođ. 27. II. 1909. na Rieci, sada nepoznatog boravišta, da na dan 25. svibnja 1945. u 8 sati prije podne osobno ili po svom zakonitom zastupniku ovomu sudu pristupi, da se o tužbi očituje, jer u protivnom slučaju bit će proglašen oglušnikom i parnica će se u njegovoj odsutnosti dovršiti i osuda iz ogluhe izreći.

Nadbiskupski ženitbeni sud

U Zagrebu, dne 30. travnja 1945.

Dr. Ant. Slamić, v. r. M. P. **Drag. Bišćan**, v. r.
predsjednik suda bilježnik

Broj 3102/45.
Predmet: Razstavna parnica:
Žonja-Dodig

IZROČNI POZIV

U parnici o razstavi od stola i postelje, koju je pred ovim nadbiskupskim ženitbenim sudom pokrenula Stana Žonja rođ. Dodig iz Zagreba, poziva se ovime tuženik Grgo Žonja rođ. 2. IX. 1902. u Šibeniku-Crnica, sada nepoznatoga boravišta, da na dan 25. svibnja 1945. u 8 sati prije podne osobno ili po svom zakonitom zastupniku ovomu sudu pristupi, da se o tužbi očituje, jer u protivnom slučaju biti će proglašen oglušnikom i parnica će se u njegovoj odsutnosti dovršiti i osuda iz ogluhe izreći.

Nadbiskupski ženitbeni sud

U Zagrebu, 25. travnja 1945.

Dr. Ant. Slamić, v. r. M. P. **Drag. Bišćan**, v. r.
predsjednik suda bilježnik

POSLJEDAK NATJEČAJA ZA UZREČICE PROTIV PSOVKE

Natječaj je izazvao neočekivano zanimanje. Preko 60 natjecatelja poslalo je oko 550 uzrečica, od toga samo jedan (Vrutić) 129 uzrečica. Odbor se je našao prinukanim, da povisi nagrade za 15.000 Kn., t. j. na svega 41.000 Kn. Nagrade su ovako podieljene:

1 nagrada: 10.000.— Kuna Maša Vrutić za 14 uzrečica;

2. nagrada: 5.000.— Kuna Aleksandar Lange za: Ti si psovač? Eto zato te svatko prezire, premda ti svatko ne kaže;

3. nagrada: 3.000.— Kuna Milutin Mayer za: Nemoj kleti Boga, dobrog Otca svoga;

4. nagrada: 2.000.— Kuna Nevenka Bernardi za: Psovka je slika duševnog siromaštva;

5.—20. nagrada: po 1000.— Kuna: Blaž Krunić za: Tko sije kletvu, djavlu sprema žetvu; Anonimus: Krivo ti je kad nedužan stradaš, Boga, svetce nevine napadaš; Nevenka Schwar-Novy: Pfuj — ne psuj; Julijana Rimay: Tko psuje, s vragom se rukuje; Josip Radman: Psovka je naša narodna nesreća; Pavao Čulić: Psovka je prostota i neuljudnost, kojoj nema ravne; Dragica Fulla: za više uzrečica; Luja Krmpotić: Tko psuje — dušu truje; Krešimir Biljan: Psovač — trovač; Ružica Pakić: Tko psuje, dušu si truje; Anonimus: Tko psuje, sebe i druge truje; Ignac Gabriček: Psovačima ulaz zabranjen; Guido Schwarz: Tko psuje, u lice si pljuje; Stjepan Renko: Bogumrzko li psuješ, u svoje lice si pljuješ; Marija Mark: Tko psuje, na sebe pljuje; Zv. Jelačić-Bužinski: Tko psuje, na sebe pljuje; Vinka Maričić: Tko Boga psuje, na svoj obraz pljuje; R. Devide: Tko kune i psuje, u vlastit obraz pljuje; S. T.: Kada psujemo, na svoje lice pljujemo; Iz. Draženović: Tko psuje, na svoju čast pljuje; Zv. Zobundžija: Tko ružno psuje, sam po sebi pljuje.

Natjecatelji neka dođu po nagrade dnevno od 9—13 sati na Kaptol br. 31. I. kat (odmah izpod Katedrale), Kancelarija Katoličke Akcije. — Odbor.

KNJIŽEVNOST I UMJETNOST

»QUO VADIS« U NOVOM IZDANJU

»Quo vadis« je djelo, u kojem su kao ni u jednom drugom došle do izražaja stilske ljepote, veličina i plemenitost Sienkiewiczeve duše. To je najvelebniji hvalospjev kršćanstvu, koje kroz krvave žrtve i odricanja dolazi do svoje pobjede. Prilike u doba razpadanja rimskog carstva, vrieme, u kojem se nezaustavljivom snagom pojavilo, proširilo i u patnjama svojih sljedbenika očeličilo kršćanstvo, prikazani su uvjerljivo i živo, vještinom, vrstna poznavaoca, koji je na tom temelju stvorio najsnažnije i u književnom svietu najpriznatije pjesničko djelo o onim davnim, svetim danima. To su bili dani patnje, ali i plemenite duševne radosti, dani mračnih tamnica, ali i vedrog zanosa, u kojem su se natjecale krhke kršćanske djevice sa snažnim borcima, siede staračke glave s nevinom djecom, koja su bila bacana pred ralje zvieri samo radi zabave pogana. »Quo vadis« je djelo, gdje se slavi pobjeda kršćanstva nad poganstvom. Ali to je i divna pjesma prave životne radosti, koju čovjek postiže podpuno tek onda, izakako se radi vječnih vriednosti i nebeske ljubavi pokazao pripremnim odreći se zemaljskih užitaka.

Ovo podpuno izdanje Sienkiewiczeva romana (to je 4. izdanje na našem jeziku) izašlo je u Knjižici Dobrih Romana i dobiva se kod Jeronimskog Književnog Družtva.

POBOŽNOST NA ČAST DUHU SVETOMU

koja može poslužiti i kao devetnica. Ova se pobožnost preporučuje osobito u sadašnjim težkim vremenima.

Izašla je u nakladi Knjižare Sv. Antuna, Kaptol 31.

Vlastnik i izdavač: Nadbiskupija zagrebačka. — Odgovorni urednik: Dr. Janko Penić. — Tisak: Narodna tiskara u Zagrebu. — Za tiskaru odgovara: Rudolf Vedo, Zagreb, Kaptol 27.